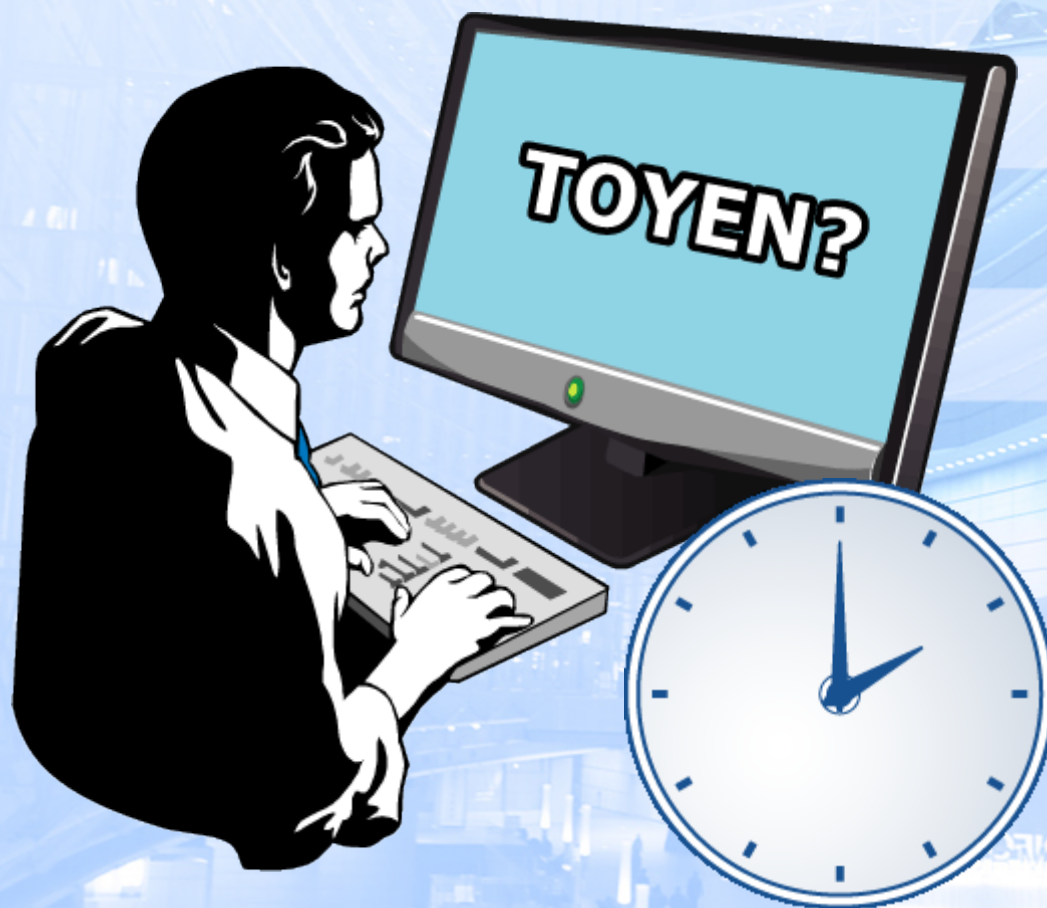


Ontologie a paměťové instituce u nás Vize nebo realita?

Praktický příklad - Vypracujte článek o malířce Toyen



TÉMA

Vypracujte článek o malířce Toyen, jejím životě, dílech a co o ní napsali jiní.

Hledání v Google



TÉMA

Vypracujte článek o
malířce Toyen, jejím
životě, dílech
a co o ní napsali jiní...

Hledání ve Wikipedii a externích odkazech



... čas ubíhá

Hledání v knihovnách



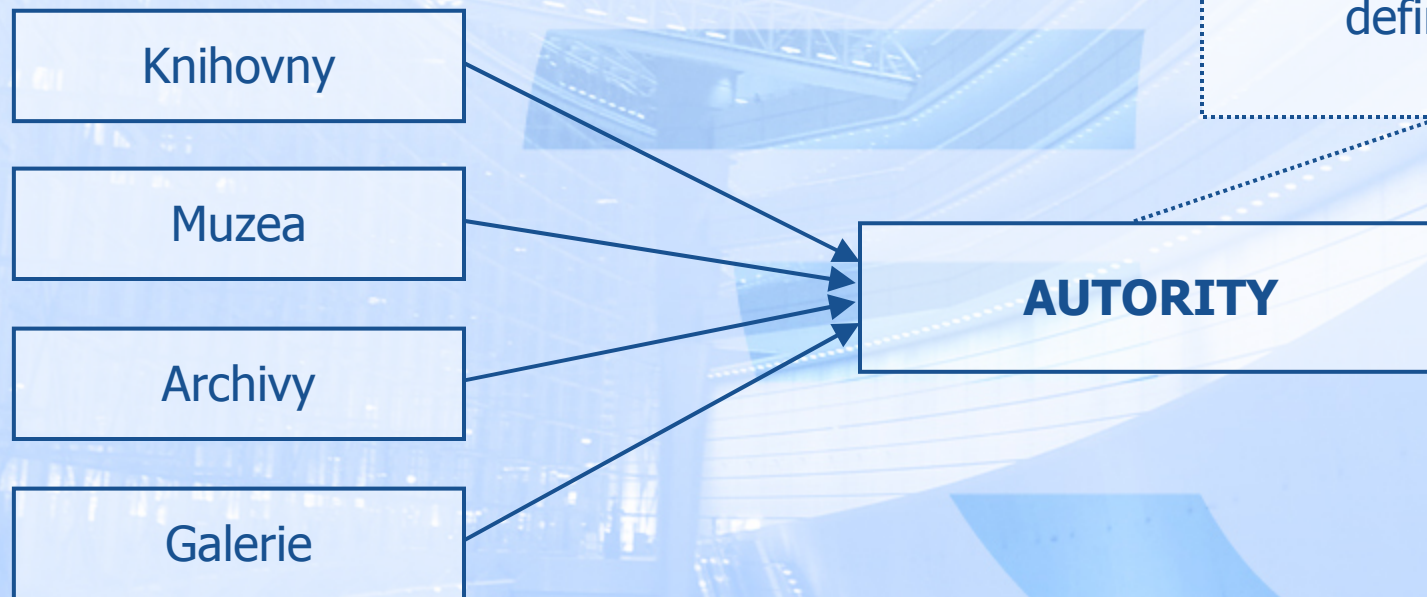
... ještě potřebuji vyhledat...

Výsledek

- Najít na internetu jen to co skutečně potřebujete začíná být časově náročné a problematické
- ačkoliv existují metodiky vyhledávání - řešeršní strategie atd.

Kde jsou informace?

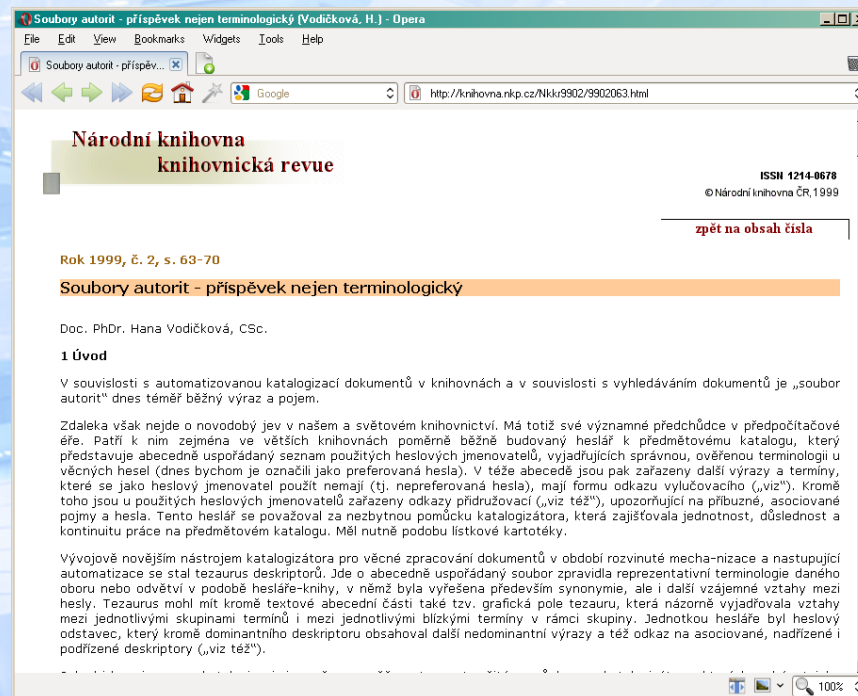
v paměťových institucích



Odlišné
definice

Definice autority - knihovny

Soubor autorit lze stručně definovat jako soubor ověřených a unifikovaných selekčních údajů jmenných a věcných, určených pro zpracování a vyhledávání dokumentů a informací, s nezbytným odkazovým a poznámkovým aparátem.



Standardy

Standardy pro tvorbu a sdílení autorit v jednotlivých typech institucí

- **MARC 21, UNIMARC, FRAD, AACR2, RDA**
- **CDWA, CDWA Lite, VRA Core, CCO**
- **ISAAR, ISAD, EAD**
- **MADS**
- **SRU/SRW, Z39.50, OAI-PMH**

Standardy

- **AACR2** - pravidla pro zápis údajů do bibliografického popisu dokumentu
- **RDA** - nový standard pro popis zdroje, připravený pro digitální svět. Postaven na základě AACR2 a FRAD, poskytuje srozumitelný návod a instrukce popisu zdroje a vstupních dat pokrývající všechny typy obsahu a medií.
- **MARC 21, UNIMARC** – mezinárodní výměnné formáty
- **CCO** - průvodce na popis kulturních objektů , manuál k popisu, dokumentaci a katalogizaci kulturních objektů a jejich vizuálních zástupců. CCO je zaměřeno zejména na umění a architekturu, pokrývá ale také další typy kulturních děl včetně archeologie, artefakty atd.
- **CDWA** - Categories for the description of works of art. Kategorie popisují obsah databází umění pomocí konceptuálního frameworku určeného pro popis a komunikaci informací o uměleckých dílech, architektuře a dalších kulturních materiálech, skupinách a dílech.

Standardy

- **CDWA Lite** je XML schéma určené k popisu základních záznamů pro kulturní a umělecká díla založené na pravidlech CDWA a CCO
- **Element:** Display Creator
- **Element tag:** <cdwalite:displayCreator>
- **Description:** The name, brief biographical information, and roles (if necessary) of the named creator or creators in the design and production of the work, presented in a syntax suitable for display to the end-user and including any necessary indications of uncertainty, ambiguity, and nuance. If there is no known creator, make a reference to the presumed culture or nationality of the unknown creator.
- **Non-repeatable**
- **Required**
- **Data values:** Formulated according to data content rules for creator display in CCO and CDWA; may be concatenated from the Indexing Creator elements, if necessary. The name should be in natural order, if possible, although inverted order is acceptable. Include nationality and life dates. For unknown creators, use one of the conventions illustrated

Standardy

- **VRA Core - VRA Core 4.0** je datový standard pro komunitu kulturního dědictví, kterou vyvinul Visual Resources Association's Data Standards Committee. Sestává z metadatových souborů elementů (prvků jako název, lokace, datum atd.). Elementy mohou být hierarchicky strukturované. Soubor elementů umožňuje provádět katalogizace, popis děl vizuálního umění stejně jako obrazů a dokumentů.

CCO doporučuje

- Používat VRA Core kategorie nebo CDWA jádro metadat jako základ pro minimální záznam.
- CCO mapuje CDWA jádro kategorií, CDWA obsahuje přidané prvky chybějící v CCO
- Jestliže CDWA jsou charakteristiky, které má objekt, pak CCO jsou pravidla které říkají jak vytvořit tuto charakteristiku

Příklad - Example 99: Islamic lamp

Class [controlled]: • decorative arts • ceramics • Islamic art

*Work Type **[link]**: • mosque lamp

*Title: Mosque Lamp

*Creator Display: unknown Syrian or Egyptian

*Role [link]: artist **[link]**: unknown Syrian

*Role [link]: artist [link]: unknown Egyptian

*Creation Date: ca. 1285 (Mamluk period)
[controlled]: • Earliest: 1280 • Latest: 1290

*Subject [links]: • object (utilitarian) • lamp
• light • mosque furnishings • crossbows

Style [link]: • Mamluk

Culture [link]: • Syrian • Egyptian • Islamic

*Current Location [link]: Metropolitan Museum of Art (New York, New York, United States) • ID: 17.190.985

*Measurements: 26.4 x 21 cm (10 3/8 x 8 1/4 inches)[controlled]: • Value: 26.4 Unit: cm Type: height | • Value: 21 Unit: cm Type: width

*Materials and Techniques: free-blown glass, enameled and gilded; tooled on the pontilMaterial [links]: • enamel • glass • gold Technique [links]: • tooling • free-blown glass

Description: The two gold crossbows addorsed against a red shield indicate that the patron of this lamp held the office of "bunduqdar" ...Description Source [link]: Metropolitan Museum of Art online. www.metmuseum.org (accessed 29 June 2007)

Příklady

ULAN

Elements of a ULAN record

life dates

Birth Date: 1852
Death Date: 1926

roles

architect
landscape architect
furniture designer

names

Gaudí, Antoni
Gaudí y Cornet, Antonio
Cornet, Antoni Gaudí
Gaudí i Cornet, Antoni

geographic location

Reus (Spain)
Barcelona (Spain)

nationalities

Catalan, Spanish

artist

500014514

notes

Gaudi was influenced by Catalonia's medieval history and architecture. His works display a respect for craftsmanship and structural logic. He was also inspired by forms in nature, using it in structure and ornament, creating a highly personal, organic style. His works are characterized by sculptural plasticity, the manipulation of light ...

related people

studied with:
Juan Martorell Montells

bibliography

Contemporary Architects (1987)
Enciclopedia universal ilustrada (1978-1983)
Encyclopedia of world art (1959-1987)
Grove Dictionary of Art online (1999-)
LC Name Authority Headings [online] (2002-)

Definice autority - muzea

Soubory autorit obsahují terminologii, která se používá při katalogizování záznamů o díle a obraze.

V kontextu CCO pravidel, soubory autorit obsahují záznamy osob, míst, věcí a jiných pojmů souvisejících s katalogizovanými díly a obrazy.

CCO doporučuje používání souborů autorit pro vybrané metadatové prvky.

Standardy

- **ISAD** - Standard vytvořený v souladu s ostatními světovými standardy popisu. Poskytuje návod k popisu archivních dokumentů s ohledem na jejich přístupnost a vymezení.
- **ISAAR** - průvodce k přípravě archivního autoritního záznamu, který umožňuje popis entit (korporace, osoby, rodiny) spojený s tvorbou a podporou archivů.
- **EAD** – Encoded Archival Description. Strojem čitelný kodový standard pro evidenci různých dokumentů v archivech, s cílem jejich zpřístupnění pro uživatele.

Příklady

ISAAR

Type of entity: Person

Authorized form of name: Toyen, 1902-1980

Other form of name: Čermínová, Marie, 1902-1980

Dates of existence: 1902-1980

History:

21.9.1902 – narozena v Praze

...

9.11.1980 – zemřela v Paříži

Places: Praha (Česko), Paříž (Francie)

Relations:

1. name: Štyrský, Jindřich
category of relationship: asociativny
nature of relationship: spolupracovník
2. name: Devětsil
category of relationship: asociativny
nature of relationship: členka
dates of relationship: 1923-?

ISAD

CA OTY F0453 (Fonds)

Helen Lucas fonds (Fonds)

The Christmas Birthday Story production record

The Christmas Birthday Story (Item)

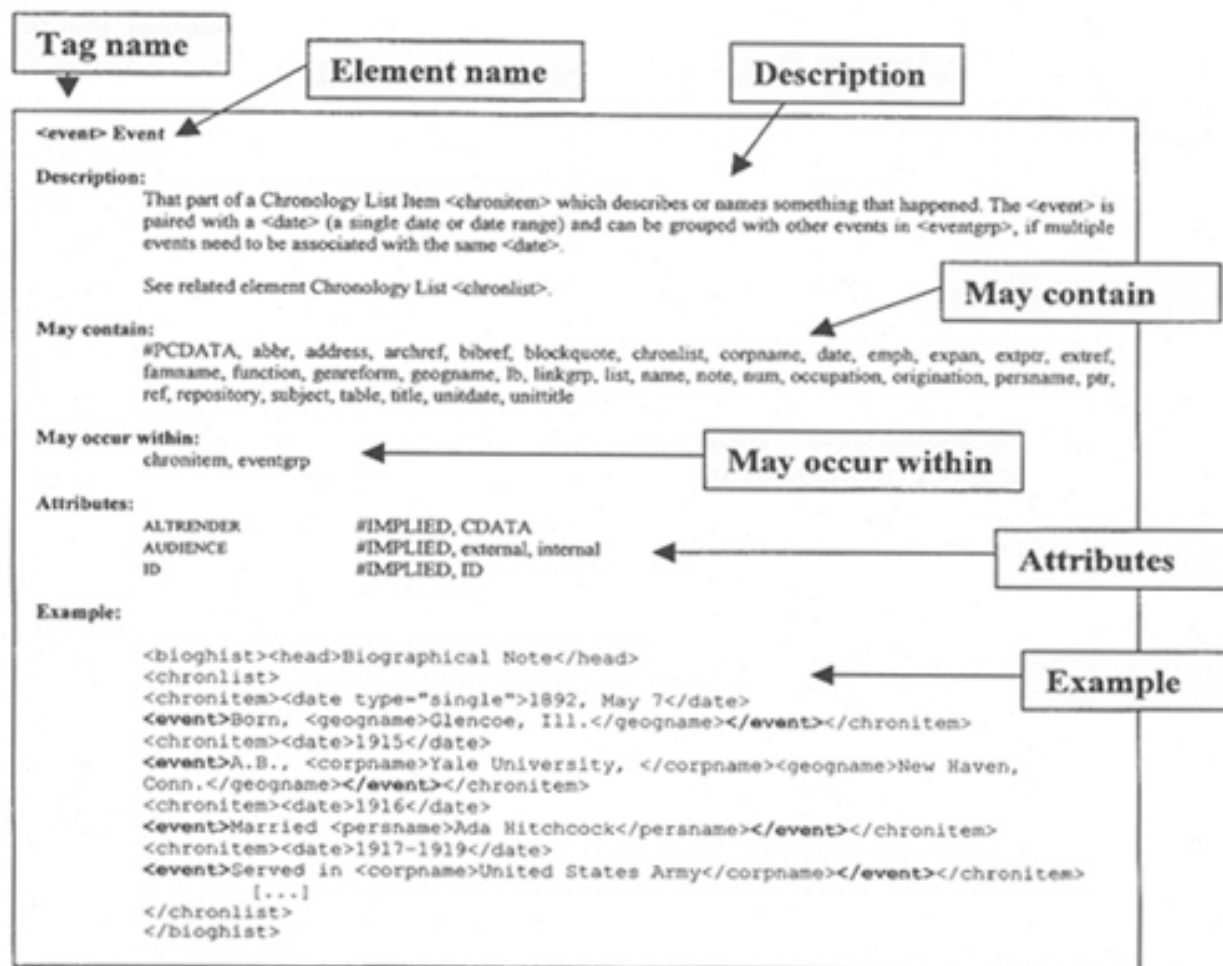
[c.1971]-1996 (Fonds)

13 containers of graphic material and textual records (Series)

Canada, York University Archives

Příklady

EAD



Standardy pro komunikaci a výměnu

- **SRW/SRU** – webová služba na vyhledávání založená na sémantice
[Z39.50http://www.loc.gov/standards/sru/srw/index.html](http://www.loc.gov/standards/sru/srw/index.html)
- **Z39.50** – protokol na vyhledávání a získávání záznamů ze vzdálených databází <http://en.wikipedia.org/wiki/Z39.50>
- **OAI-PMH** – Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting
<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>
- **MADS** - Metadata Authority Description Schema
<http://www.loc.gov/standards/mads/>

Sbírky v paměťových institucích

Zdroje z knihoven i ostatní zdroje mají společné - **klíčové údaje**

- Dílo
- Autor
- Předmět
- Časové trvání
- Místo
- Událost
-

Kde máme tyto údaje?

AUTORITNÍ ZÁZNAM + TEZAUROS

Jak to teď vypadá?

DEMUS

Demus01 - Výtvarné umění - [Sbírky]

Soubor Úpravy Záznamy Formát Nápoředa

InvČ 0 725 / * StátSpr CZE Správce 5JG Oblastní galerie Vysočiny v Jihl Odd Podsb 3 Ozn

PřirČ RokAk 1963 Karta Opsána Ověřena Zapsal AU DatZap 17.4.2000

Autor Dlouhý Bedřich

Datec 1961

MístoVz

Předmět

Titul Dolní Jiřetín

Skupina Ob Pods

Materiál plátno

Technika olej

Míry v.70 cm, s.90 cm, vr.1

Základ Vznik Ituly MatTec

UvádětMaj Cena 4

Majitel

Vazby

JČíslo

StZprac D

Markant

Depozit

Osobnosti - pouze čtení

Jméno Dlouhý Bedřich **Inventární čísla Sbírky**

DatNar 2.8.1932 **MístoNar** Plzeň **Inventární čísla Vznik**

DatÚmr **MístoÚmr**

Okruh M,G **Školy** **Osobnosti**

Studia 1948-51 Státní odborná keramická škola v Praze
1952-59 AVU Praha, prof M. Holý, K. Souček **Spolky**

Spolky klub Šmidrů (1954,zakl. člen), volné sdružení umělců Hockey club Paleta vlasti (1962-74), Zaostali (1987),
Umělecká beseda

Medailon malíř, grafik
1990 - 1995 profesorem malby na AVU Praha
Rok zaměstnán v keramickém závodě Keramika Krutý(1952-53), poté AVU v Praze (1953-59). Za studií e stal
spoluzakladatelem skupiny Šmidrové (1954), která v polovině 50. let přicházela s programem neodadaismu
(dadaismus) a estetikou divnosti. 1961 se počítalo s jeho členstvím v připravované, oficiálně však nepotvrzené

PlusT

Záznam: 14 26

Zaškrtněte, pokud chcete uvádět majitele jménem, nechte prázdné má-li se uvádět jen "Soukromá sbírka". NUM

Jak to teď vypadá?

BACH

Bach archeologie - Archeologie - Muzeum Vyškovska

Soubor Úpravy Zobrazit Výběr Záznamy Obrázky Nástroje Nápověda

Archeologie

Import 2004-12-15 13:11
Import 2004-12-15 13:26
Import 2004-12-15 13:32
Import 2004-12-15 13:36
Import 2004-12-15 13:39
Import 2004-12-15 13:42
Import 2004-12-15 13:50
Import 2004-12-15 13:56
Import 2004-12-15 14:01
Import 2004-12-19 10:50
Import 2004-12-19 11:01
Import 2004-12-19 11:21

Skupina:		Podskupina:	
Katastr:	Nemojany	Lokalita:	Nemojany - Kopaniny
Inventární číslo:	A 1	Přírůstkové číslo:	4/62
Jiné číslo:		Počet kusů:	1
Číslo negativu:		Číslo digi foto:	
Č. konzerv. karty:		Zapsáno do CES:	
Způsob nabytí:		Datum nabytí:	1960
Určil:		Datum určení:	
Uložení:	DDe		
Předmět:	sekerka		
Popis:	hlazená sekerka s uraženou hranou		
Materiál:	kámen-bn	Barva:	
Výzdoba:		Značky, nápisy:	
Datování:	ne-en		
Rozměry:	d. 9, 3	Hmotnost:	
Kompletnost:			
Mapový list:			
Název akce:		Datum výzkumu/nálezu:	
Typ naleziště:		Kontext:	

1/40483 Všechny záznamy Řazení: Inventární číslo

Rejstříky

Janus

Zavřít

Obsah

Poznámka

Reorganizace systému zásobování protektorátu.
Reorganizace nejvyšších složek okupační správy v protektorátu, organizační struktura NSM, novinové články českého tisku o jmenování W. Fricka říšským protektorem a K. H. Franka německým státním ministrem, jmenování mimořádných zástupců K. H. Franka, vymezení kompetencí říšského protektora.
Služební dopravní prostředky v protektorátu - označení služebních vozů protektorátní okupační správy.

věci / osoby / místa

názvy / instituce

čísla / datace

Rejstřík věcný

rejstřík	specifikace
zásobování	
správa protektorátní viz též akademie - organizační záležitosti	
tisk viz též kluby; konference tiskové; novináři - český	
říšský protektor v Čechách a na Moravě viz též státní tajemník u říšského protektora; úřady; zmocněnci	
říšský protektor v Čechách a na Moravě viz též státní tajemník u říšského protektora; úřady; zmocněnci - kompetence, pravomoce	
dopravní prostředky viz též autobusy; automobily; jízdní kola; tramvaje; trolejbusy; vlaky; železniční vagóny; zmocněnci - služební	
německý státní ministr pro Čechy a Moravu viz též nadace, fondy; Německé státní ministerstvo pro Čechy a Moravu; pověřenci; úřady; zmocněnci	
Německé státní ministerstvo pro Čechy a Moravu viz též Leitstelle Ost; německý státní ministr pro Čechy a Moravu; úřadovny - organizační záležitosti	
správa protektorátní viz též akademie	

Rejstřík osobní

rejstřík	specifikace
Frank Karl Hermann, státní tajemník u říšského protektora v Čechách a na Moravě	
Frick Wilhelm, říšský ministr vnitra, říšský protektor v Čechách a na Moravě	
* Kahler Erich, prezident senátu Nejvyššího správního soudu v Praze	
Jury Anton, okresní hejtman v Třebíči	
Jury Hugo, říšský místodržitel a župní vedoucí NSDAP v Dolnodunajské župě, vedoucí Spojovací ústi	
Jusková Anna, majitelka zemědělského statku v Haklových Dvorech na Českobudějovicku	
Kahler Erich, prezident senátu Nejvyššího správního soudu v Praze	
Kalfus Josef, čs. a protektorátní ministr financí	
Kaltenbrunner Ernst, šéf bezpečnostní policie a SD v Berlíně	
Kamenický Jindřich, protektorátní ministr dopravy a techniky	

Rejstřík místní

rejstřík	specifikace

Nová

Zavřít

Vývoj internetu

Tak jak se vyvíjíme my, vyvíjí se i všechno okolo nás, technologie nevyjímaje. Rozdíl je však v tom, že právě technologie a zejména ty informační a komunikační se vyvíjejí pořád rychleji. A co je ještě důležitější, že to zrychlení se neustále také zrychluje. Proto by jsme neměli stát stranou a nevšímat si jich.



„PC era“ 1980-1990 - Simple text, static graphics
PC, Windows, Mac OS, E-mail, Usenet, FTP, IRC, Gopher, BBS



„Read only web“ 1990-2000 - Pushed web, text, graphics, animated gifs, wider content
URL, HTTP, HTML, XML, ASP, JAVA, JAVASCRIPT, FLASH



„Read write web“ 2000-2007 - Two way web, blogs, google, wikis, video, podcasts, sharing, personal publishing, 2D portals
AJAX, ATOM, RSS, OPEN ID, LONG TAIL, MASH UP, FOLKSONOMY, SOAP



„Web OS“ 2007, Web 3.0, 4.0 - Semantic databases, semantic search, distributed search, intelligent personal agents
3D PORTALS, INTEROPERABLE PROFILES, MEDIA FLOWS, AVATAR REPRESENTATION, SOCIAL SOFTWARE, VIRTUAL WEB WORDS

Ontologie

Informační ontologie jsou rozvinutím databázových konceptuálních schémat. Hrají roli nadstavby nad primárními (strukturovanými, např. relačně-databázovými) zdroji, pro které zabezpečují jednak konceptuální abstrakci potřebnou pro pojmové dotazování, jednak vyšší úroveň kontroly integrity než běžné nástroje.

- podpora porozumění mezi lidmi (např. experty a znalostními inženýry)
- podpora komunikace (interoperability) mezi počítačovými systémy
- zjednodušení návrhu znalostně orientovaných aplikací

Ontologie vs. tezaurus

Rozdíl mezi ontologií a tezaurem vynikne budeme-li uvažovat využití při vyhledávání. Protože ontologie obsahuje strojově interpretovatelnou definici konceptu, může podporovat terminologické odvozování. Tím se myslí, že dotaz uživatele může být analyzován z hlediska významu použitých termínů, a proto může být přesněji mapován vzhledem k informačním zdrojům.

Pomocí ontologie lze např. odvodit, že jeden koncept je speciálním případem jiného, a to díky porovnání jejich logických definic. Je-li koncept B speciálním případem konceptu A, pak může být automaticky klasifikován jako podřízený konceptu A. To dává širší možnosti pro zpracování dotazu a vyhledávání.

[SKLENÁK, V. 2003]

Zpřístupnění kulturního dědictví

1

Spolupráce = nevyhnutelnost

Authority v praxi

Toyen, 1902-1980
< Čermínová, Marie, 1902-1980

Toyen, 1902-1980
< Čermínová, Marie, 1902-1980
<< birth place: Praha (Česko)
<< death place: Paříž (Francie)

▪ AACR2

▪ RDA

▪ CCO

▪ ISAAR

Names: Toyen (preferred)
Čermínová, Marie

Display Biography: Narodena 21.9.1902 v Praze,
zemřela 9.11.1980 v Paříži.

Birth Date: 21.09.1902

Death Date: 09.11.1980

Nationality: česká

Life Roles: akademická malířka
grafička
ilustrátorka

Place of Birth, Death, Activity:
Born: Praha (Česko)
Death: Paříž (Francie)

Gender: ženské

Related People and Corporate Bodies:
spolupracovník: Štyrský, Jindřich
umělecký partner: Heisler, Jindřich

Type of entity: Person

Authorized form of name: Toyen, 1902-1980

Other form of name: Čermínová, Marie, 1902-1980

Dates of existence: 1902-1980

History:

21.9.1902 – narozena v Praze

...

9.11.1980 – zemřela v Paříži

Places: Praha (Česko), Paříž (Francie)

Relations:

1. name: Štyrský, Jindřich
category of relationship: asociativny
nature of relationship: spolupracovník
2. name: Devěsíl
category of relationship: asociativny
nature of relationship: členka
dates of relationship: 1923-?

Projekt - kooperace muzeímuzejních autorit

CITEM + NK ČR

společný perzistentní identifikátor

Muzejní vrstva autorit

respektující požadavky a potřeby muzeí,
galerií a archívů

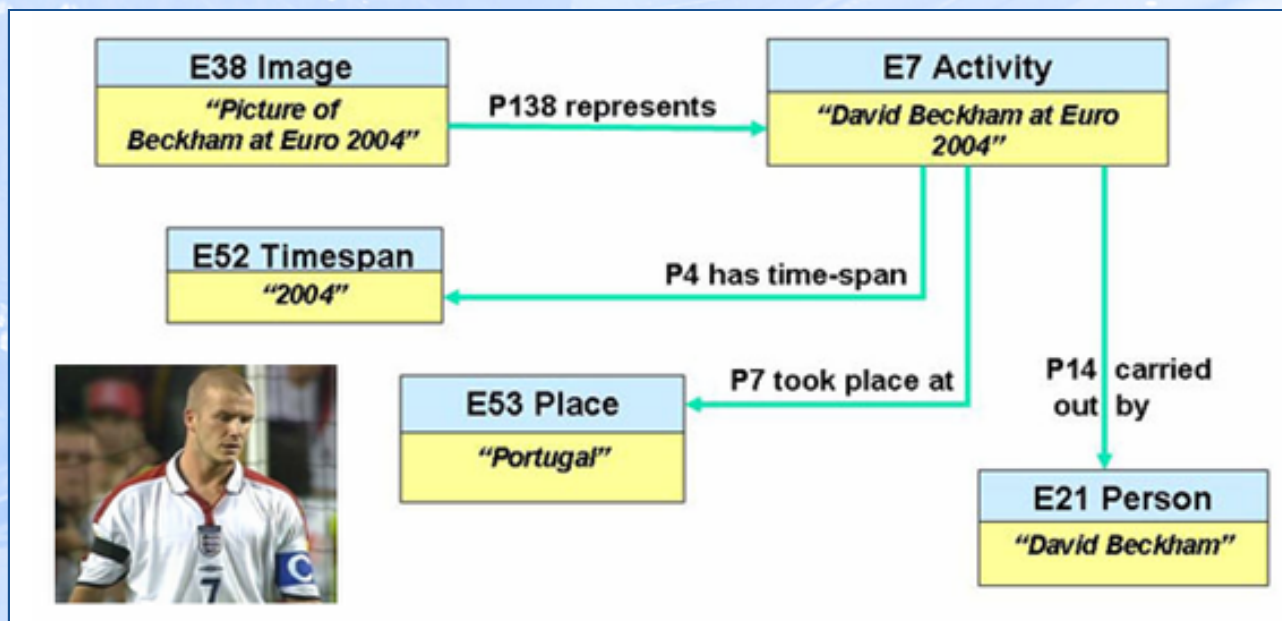
Webové rozhraní

srw/sru pro spolupráci s ostatními
(Bach Janus), na pozadí Z-server
pro komunikaci s NK ČR

Konceptuální model - kulturní dědictví

CIDOC/CRM - formální ontologie určené k podpoře integrace, zveřejňování (mediation) a výměny heterogenních informací o kulturním dědictví..... <http://cidoc.ics.forth.gr/>

David Beckham na Euro 2004 – Příklad jak reprezentovat osobu zachycenou na digitální fotografii. Předmět (David Beckham) je modelovaný jako účastník v události, kterou obrázek reprezentuje.



CIDOC/CRM

třída (class) = Třída je kategorie položek (*items*), které mají jeden nebo více společných znaků (*traits*) sloužících jako kritéria pro rozpoznání položek patřících do třídy.

vlastnost (property) = Vlastnost slouží k definování vztahu jedinečného druhu (*relation of a specific kind*) mezi dvěma **třídami**.

definiční obor (domain) = Definiční obor je **třída** pro niž je **vlastnost** formálně definována.

obor hodnot (range) = Obor hodnot (*range*) je **třída**, zahrnující všechny potenciální hodnoty (*values*) **vlastnosti**.

instance (instance of class) = Instance **třídy** je položka, která má znaky vyhovující kritériím v **deklaraci** této třídy.

dědičnost (inheritance) = Dědičnost **vlastností** od **nadtřídy** k **podtřídě** znamená, že když položka x je **instancí třídy** A, tak všechny vlastnosti, které musí platit pro instance kterékoliv z nadtříd k A, musí platit také pro položku x, a všechny nepovinné vlastnosti, které mohou platit pro instance kterékoliv nadtřídy A, mohou platit také pro položku x.

CIDOC/CRM

osoba (E21) – skutečné osoby, které žijí nebo se předpokládá, že žily

narození (E67) – narození lidských bytostí

úmrtí (E69) – úmrtí lidských bytostí

doba (E52) – abstraktní časové rozsahy (*temporal extents*) ve smyslu Galileovy fyziky (*Galilean physics*), mající počátek, konec a trvání

místo (E53) – oblasti ve vesmíru, zejména však na povrchu Země, čistě ve fyzikálním smyslu: nezávisle na dočasných jevech a hmotné podstatě

identifikátor objektu (E42) – kódy přiřazené objektům s cílem jednoznačně je identifikovat v souvislostech jedné nebo více organizací

připojení (E85) – aktivity jejichž naplnění nastane ve chvíli, kdy se účastník stane členem skupiny

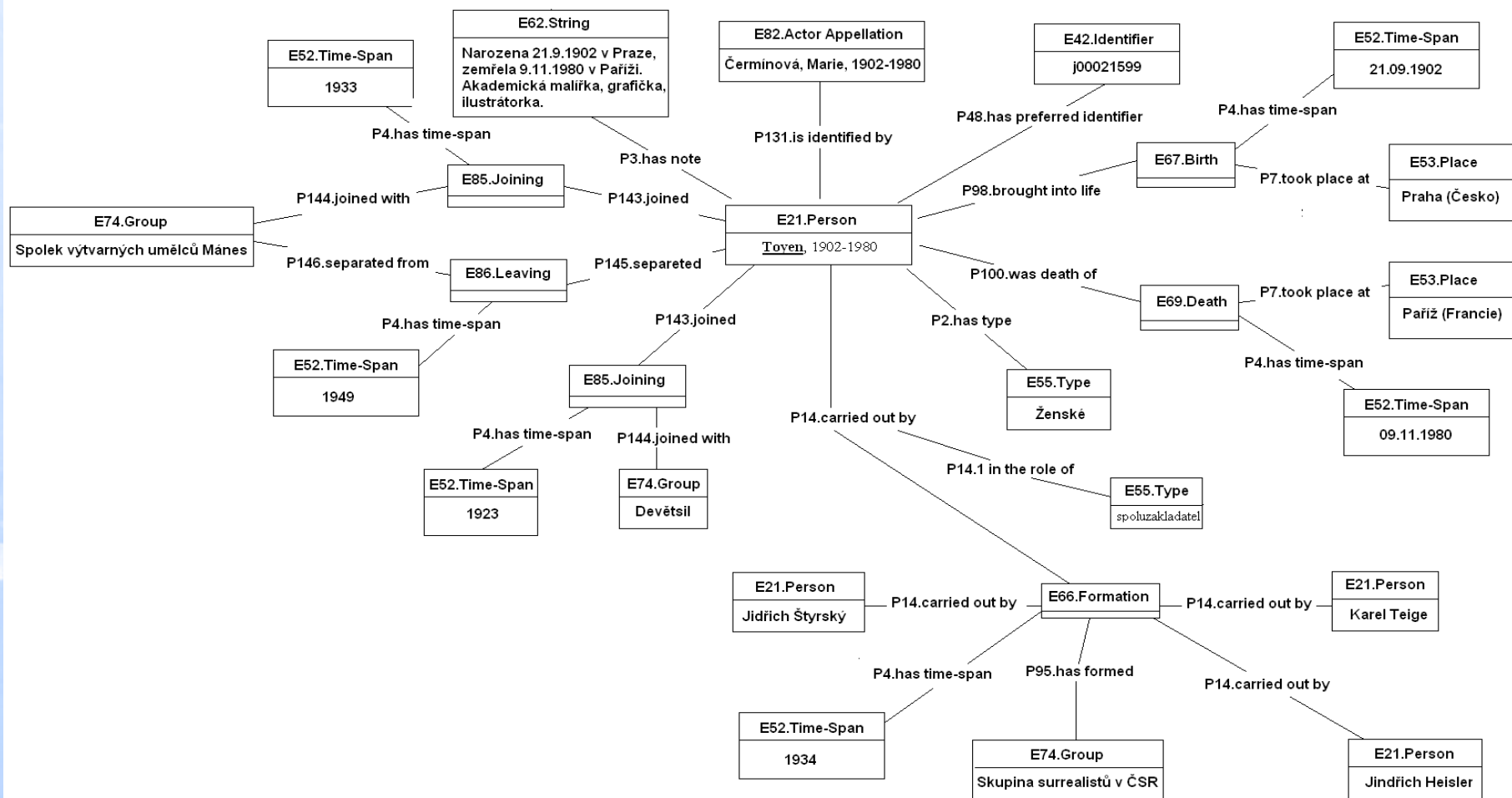
skupina (E74) – shromáždění a organizace dvou a více lidí, kteří vystupují kolektivně nebo podobným způsobem v důsledku nějaké formy jednotícího vztahu

opuštění (E86) – aktivity jejichž naplnění nastane ve chvíli, kdy se účastník vyčlení ze skupiny

Příklad - Toyen

ID	j00021599	E42 <u>Identifier</u>
<u>Name</u>	<u>Toyen</u> , 1902-1980	E21 <u>Person</u> (E82 <u>Actor Appellation</u>)
<u>Other Name</u>	Čermínová, Marie, 1902-1980	
<u>Note</u>	Narozena 21.9.1902 v Praze, zemřela 9.11.1980 v Paříži. Akademická malířka, grafička, ilustrátorka.	E62 <u>String</u>
<u>Nationality</u>	česká	E55 <u>Type</u>
<u>Gender</u>	Ženské	
<u>Born</u>	21.09.1902 - Praha (Česko)	E67 <u>Birth</u> E53 <u>Place</u>
<u>Death</u>	09.11.1980 - Paříž (Francie)	E69 <u>Death</u>
<u>Studium</u>	1919-1922 Dítě, Emanuel, 1862-1944 Uměleckoprůmyslová škola (Praha, Česko)	E7 <u>Activity</u> E74 <u>Group</u>
<u>Clubs</u>	1923-? Devětsil (umělecká skupina)	
<u>Členství</u>	1933-1949 Spolek výtvarných umělců Mánes	
<u>Členství</u>	1934-? Skupina surrealistů v ČSR	

Příklad - Toyen



Závěr

Jestli nechceme spolupracovat, vždy si k tomu najdeme důvod,
ale jestli o spolupráci stojíme, tak existuje cesta jak
a ta nás posune zase o krok dopředu.

Věřím, že projekt bude úspěšný,
a že výsledky budou nápomocny nejen kurátorům
a dokumentátorům, ale pomohou zvýšit i kvalitu zpřístupňování
sbírek v prostředí webu pro koncového uživatele.

Děkuji za pozornost

Otázky?

Naděžda Andrejčíková
Cosmotron Bohemia & Slovakia
andrejcikova@cosmotron.cz
www.cosmotron.cz